

MAKTABGA TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARINI MAKTAB TA'LIMIGA IJTIMOIIY MOSLASHUVCHANLIGINI TAMINLOVCHI TEHNOLOGIYALAR

Akramova Dildora Ergashevna

*Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
Maktabgacha ta'lim pedagogikasi va psixologiyasi kafedrası o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchamligi shakllantirish, hamda rivojlantirishda yordam beruvchi texnologiyalar haqida ma'lumotlar keltilgan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim tashkiloti, tarbiyalanuvchi, tarbiyachi, ta'lim, texnologiya, metod, usul, vosita, yo'nalish, 5 markaz faoliyati, adaptatsiya, moslashuv.

Аннотация: В статье представлена информация о технологиях, способствующих формированию и развитию социальной адаптации дошкольников к школьному обучению.

Ключевые слова: Организация дошкольного образования, воспитатель, педагог, образование, технология, метод, способ, инструмент, направление, 5 центров деятельности, адаптация, приспособление.

Abstract: This article provides information about technologies that help form and develop the social adaptation of preschoolers to school education.

Key words: Preschool education organization, educator, educator, education, technology, method, method, tool, direction, 5 centers of activity, adaptation, adaptation.

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini ta'minlovchi texnologiyalar — bu ta'lim jarayonida bolalarning ijtimoiy va emosional jihatlari, shuningdek, maktab muhitiga moslashuvini qo'llab-quvvatlovchi metod va vositalar yig'indisidir. Bunday texnologiyalar, ayniqsa, bolalar uchun muhim bo'lgan ijtimoiy o'zaro aloqalar, hissiy barqarorlik, o'quv jarayonida muvaffaqiyatli ishtirok etish va psixologik moslashuvni ta'minlashga yordam beradi. Mana shunday texnologiyalarga ba'zi misollar:

1. **Ijtimoiy va emosional o'quv dasturlari:** Bu dasturlar bolalarga ijtimoiy ko'nikmalarni, o'zaro hurmat, hamdardlik va jamoa bilan ishlashni o'rgatadi. Bular bolalarni maktabdagi ijtimoiy muhitga integratsiya qilishda yordam beradi.

2. **O'quvchilarni shaxsiylashtirilgan yondashuv:** Har bir bola o'ziga xosdir, shuning uchun ularning ehtiyojlariga mos keladigan o'quv texnologiyalarini qo'llash muhimdir. Bu ko'pincha individual reja va qo'llab-quvvatlashni taqdim etish orqali amalga oshiriladi.

3. **Interaktiv o'qitish usullari:** Tez-tez video, o'yinlar, va vizual materiallardan foydalanish orqali bolalarning maktabga moslashuvini yanada samarali qilish mumkin. Bunday texnologiyalar bolalarni faollikka va o'z fikrlarini ifodalashga rag'batlantiradi.

4. **Psixologik xizmatlar va maslahatlar:** Maktabda psixologik yordam tizimi va individual maslahatlar bolalarga o'z hissiy holatini va stressini boshqarishga yordam beradi, shuningdek, yangi muhitga moslashishda qo'llaniladi.

5. **Onlayn va interaktiv platformalar:** Xususan, virtual o'quv platformalari, onlayn sinflar va o'qish tizimlari bolalar va o'qituvchilar o'rtasida interaktiv aloqani qo'llab-quvvatlab, ijtimoiy moslashuvni osonlashtiradi.

6. **Tez-tez kooperativ ishlash va jamoaviy loyihalar:** Maktabda guruh bo'lib ishlash o'quvchilarni bir-birini qo'llab-quvvatlashga, yangi ijtimoiy aloqalar o'rnatishga va o'zlarining individual roli va javobgarliklarini anglashga yordam beradi.

Bu texnologiyalar maktabga tayyorlov guruhidagi bolalarni yangi o'quv muhitiga moslashishda va jamoa bilan ishlashda yordam beradi. Natijada, ular maktabda o'zlarini ishonchli his qilishadi va o'quv jarayonida samarali ishtirok etishadi.

Quyida har bir texnologiyalarni misollari bilan ko'rib chiqamiz:

Ijtimoiy va emosional o'quv dasturlari:

Misol: *"Social and Emotional Learning" (SEL) dasturlari* — Bu dasturlar bolalarga o'z hissiyotlarini tushunish va boshqarish, o'zaro aloqalar o'rnatish, hamdardlik ko'nikmalarini rivojlantirishni o'rgatadi. Masalan, *"Second Step"* dasturi bolalarni ijtimoiy ko'nikmalarga o'rgatishda samarali ishlaydi. Bu dasturda bolalar xatti-harakatlarni kuzatish, o'z fikrlarini ifodalash, konfliktlarni hal qilish kabi ko'nikmalarni o'rganadilar.

Misol: *"MindUP"* dasturi — Bu dastur bolalarga meditatsiya, nafas olish mashqlari va ongli ravishda o'ylashni o'rgatadi. Bu, bolalarning hissiy va ijtimoiy holatini yaxshilashga yordam beradi, maktabda stressni kamaytiradi va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlaydi.

O'quvchilarni shaxsiylashtirilgan yondashuv:

Misol: *"Differentiated Instruction"* — Bu yondashuvda o'qituvchi har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlari va o'quv uslublariga qarab darsni o'zgartiradi. Masalan, agar bir o'quvchi vizual materiallarga yaxshi moslasha olsa, o'qituvchi unga rasmlar va diagrammalar orqali darsni tushuntiradi, agar boshqa o'quvchi eshitishga o'rgatilgan bo'lsa, unga audiolar yoki video materiallar yordamida ta'lim beradi.

Misol: *Shaxsiylashtirilgan o'qish rejalari* — Agar bolada maxsus ehtiyojlar bo'lsa, masalan, o'qishda qiyinchiliklar, o'qituvchi unga alohida o'qish rejasini ishlab chiqadi. Bu o'qish tezligini pasaytirish, qo'shimcha yordam va individual konsultatsiyalarni o'z ichiga oladi.

Interaktiv o'qitish usullari:

Misol: *Gamifikatsiya (o'yinlashtirish)* — O'yin elementlarini ta'lim jarayoniga kiritish orqali bolalar o'qish jarayonida ko'proq faol bo'lishadi. Misol uchun, *Kahoot!* kabi interaktiv sinovlar o'quvchilarga savollarni javob berish orqali o'qish jarayoniga qo'shilishga imkon beradi, bu esa o'quvchilarning maktabga moslashuvini osonlashtiradi.

Misol: *Virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR)* — Masalan, *Google Expeditions* yordamida o'quvchilar sayohat qilish, tarixiy joylarni ko'rish yoki astronomik hodisalarni o'rganishlari mumkin. Bu turli mavzularni ko'proq qiziqarli va tushunarli qilish uchun samarali vosita.

Psixologik xizmatlar va maslahatlar:

Misol: *Maktab psixologi bilan mashg'ulotlar* — Maktablarda psixologlar bolalar bilan individual maslahatlashuvlar olib borishadi. Bu psixologik yordam orqali bolalar maktabda yuzaga kelgan stress, qo'rquv yoki o'ziga ishonch yo'qligini yengishlari mumkin. Masalan, bolalar psixologga murojaat qilishlari mumkin, agar ular yangi do'stlar orttirishda yoki o'qishda qiyinchiliklarga duch kelsalar.

Misol: *Gruppaviy psixologik treninglar* — Maktabda o'qish va ijtimoiy moslashuvni yaxshilash uchun treninglar tashkil etilishi mumkin. Misol uchun, "Empatiya va muloqot" mavzusida treninglar bolalarga o'zaro munosabatlarni yaxshilashga yordam beradi.

Onlayn va interaktiv platformalar:

Misol: *Google Classroom* — Bu platforma o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi interaktiv aloqani ta'minlaydi. O'quvchilar uy vazifalarini onlayn tarzda topshirishadi, o'qituvchilar esa darslarni ko'rsatilgan materiallar va video yordamida taqdim etishadi. Bu platforma ijtimoiy moslashuvni osonlashtiradi, chunki o'quvchilar o'z vaqtida va tez-tez o'qituvchilar bilan aloqada bo'ladilar.

Misol: *Edmodo* — Bu ijtimoiy tarmoqqa o'xshash ta'lim platformasi, unda o'quvchilar va o'qituvchilar bir-birlari bilan oson aloqada bo'lishadi. O'quvchilar guruhlarda muhokamalar olib borishadi, dars materiallari bilan ishlashadi va o'z fikrlarini erkin ifodalashadi.

Tez-tez kooperativ ishlash va jamoaviy loyihalar:

Misol: *Jamoaviy loyihalar* — Maktablarda guruh bo'lib ishlash, masalan, "Hujjat tayyorlash" yoki "San'at loyihalari" kabi jamoaviy topshiriqlar bolalar o'rtasida hamkorlikni kuchaytiradi va bir-biriga yordam berishga undaydi. Bu usul bolalarni ijtimoiy jihatdan rivojlantiradi, chunki ular birgalikda ishlash va muammolarni yechishda yordam beradi.

Misol: *Peer tutoring (hamkasb o'qituvchiligi)* — Bu usulda tajribali o'quvchilar boshqalariga o'qishda yordam beradi. Masalan, ilg'or o'quvchilar yangi boshlovchilarga o'qish, yozish yoki boshqa o'quv ko'nikmalarini o'rgatishadi, bu orqali ular ham o'rgatish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Har bir texnologiya o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvini yaxshilashga, ularni ta'lim jarayoniga integratsiya qilishga va o'zaro ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Akramova, D. (2022). Bo'lajak pedagog-psixologlarning maktabgacha ta'lim tizimidagi faoliyati. *Science and innovation*, 1(B8), 322-326.
2. Akramova, D. (2022). Oliy ta'lim muassalari talabalarida pedagogik-psixologik moslashuvchanlikni mazmun mohiyati. *Science and innovation*, 1(B8), 2150-2153.
3. Ergashevna, A. D. (2025). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIALIZATION IN SCHOOLCHILDREN OF THE PREPARATORY GROUP. *SHOKH LIBRARY*.
4. Акрамова, Д. Э. қизи Давронова, ЖС (2023, January). ТАРБИЯ ТИЗИМИ ВА УНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 358-361).
5. Акрамова, Д. Э. (2023). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГИБКОСТИ У СТУДЕНТОВ КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 13(8), 19-23.
6. Akramova, D. E. qizi Suvonqulova, MD (2023, January). RIVOJLANTIRUVCHI MARKAZLARDA BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASH VA MILLIY QADRIYATLAR NAMUNALARIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIGI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 393-396).
7. Akramova, D. E. qizi Azimova, XD (2023, January). MAKTABGACHA TA'LIM YO 'NALISHI TALABALARIDA IJODIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 382-385).
8. Ergashevna, A. D. (2023). TARBIYALANUVCHILARDA MOSLASHUVCHANLIK MECHANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH DOLZARB MUAMMO SIFATIDA. *Journal of new century innovations*, 23(2), 169-173.
9. Акрамова, Д. Э., & Бобомуродова, О. Б. (2023). ТАРБИЯ МЕТОДЛАРИ ВА УСУЛЛАРИ ҲАҚИДА ТУШУНЧА. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 352-354).
10. Акрамова, Д. Э. қизи Давронова, ЖС (2023, January). ТАРБИЯ ТИЗИМИ ВА УНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 358-361).